Petturid loodavad, et nad tabavad sind ootamatult. Siit leiad riigi, pankade ja telekomiettevõtete poolt kokku pandud selged juhised, mis aitavad kahtlases olukorras teha õigeid otsuseid ja tegutseda siis, kui sina või keegi su lähedastest on juba pettuse ohvriks langenud.

ENNETUS

- Pea meeles, et PIN1 oled sina ja PIN2 sinu allkiri – jälgi sulle kuvatavaid kinnitussõnumeid.
- Muuda pangalimiidid (sularaha väljavõtmine, ülekannete tegemine, internetiostud ja välkmaksed) võimalikult väikeseks ning lülita sisse panga teavitused tehingute kohta.
- Kasuta kaheastmelist autentimist ning muuda oma paroolid tugevaks ja unikaalseks. Hoia oma seadmed ja tarkvara uuendatuna.
- Hoia kodus ainult sellist summat sularaha, mida vajad vältimatute kulude katteks kriisiolukorras.
- Lepi lähedastega rahaasjade arutamiseks telefonis kokku parool, mida ainult teie teate.
- Katkesta kohe kõne, kui sul palutakse panga või politsei nimel tarkvara alla laadida või politseioperatsioonis osaleda.
- Andmeid sisestades ja oste sooritades veendu alati, et tegemist on autentse leheküljega.
- Rohkem nõuandeid, kuidas veebis turvaliselt toimetada ja pettusi ära tunda, leiad www.itvaatlik.ee.

KÄITUMISJUHISED

1. Kahtle alati, kui keegi (võõras):

- palub sul telefoni teel kinnitada mõni kokkulepe ja ekraanile tuleb Smart-ID või Mobiil-ID kontrollkood.
- küsib midagi sinu sularaha või kontojäägi kohta.
- küsib sinu PIN-koode või ligipääsu kontole.
- survestab sind kiiresti otsustama.
- takistab sul telefonikõne lõpetamist.
- palub sul teievahelist suhtlust salajas hoida.
- tahab sinuga suhelda WhatsAppis, Telegramis või Viberis.
- küsib ligipääsu sinu arvutile või telefonile.
- palub sul laadida oma arvutisse või nutitelefoni mõne programmi.
- küsib sinu pangakaarti või palub sul selle toimetada pakiautomaati.

2. Kui kahtled, siis:

- lõpeta kontakt kohe ära, ilma selgituseta.
- keeldu kõigest, mida sul palutakse teha.
- helista 112/1247 ja oma panka.
- räägi oma lähedastele, mis juhtus.
- ära ava e-kirjade või sõnumite sisus olevaid linke ja kontrolli veebiaadressi täht-tähelt.
- ära kliki saadetud lingile, vaid mine eraldi veebilehele ja kontrolli sealt järgi saadetud sisu või teadet.

3. Kui oled pettuse ohvriks langenud:

- helista oma panka ja sulge oma pangakaardid ja -kontod.
- esita avaldus politsei kodulehel või lähimas jaoskonnas. Kiire abi saamiseks helista 112.
- räägi juhtunust mõnele oma lähedasele, keda usaldad.
- ole valmis, et petturid võivad proovida sinuga uuesti ühendust võtta.
- blokeeri kohe oma autentimisvahendid (Smart-ID, Mobiil-ID või ID-kaart) ja kontrolli, kas nende abil on sinu nimel tehtud tehinguid.
- kui laadisid petturi juhendamisel alla programmi, kontrolli seadet pahavara suhtes ja vajadusel taasta tehaseseaded. Vaheta paroolid ja lülita sisse kaheastmeline autentimine.
- ära jää oma murega üksi. Kui vajad emotsionaalset tuge, siis pöördu julgelt ka ohvriabi poole, et oma murest rääkida. Ohvriabi kriisitelefon on kõigile tasuta – 116006.

4. Kui kahtlustad, et lähedane sai petta siis:

- tegutse ja sekku julgelt, pettuste puhul ei ole põhjust viivitada!
- helista politseisse numbril 112 või riigiabitelefonil 1247, nemad annavad nõu edasiste sammude osas.
- julgusta oma lähedast abi otsima, jaga temaga Ohvriabi kontakti.

Parem kahtle kui kahetse

RAHANDUSMINISTEERIUM